

Asia: VN/20084/2024

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen perusteella kohdennettavan rahoituksen osuuden nostaminen 1 prosentista 1,5 prosenttiin sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksesta ja asukasperusteisen osuuden vähentäminen 0,5 prosenttiyksiköllä (3 §)

Sisäministeriö tukee esitystä, jonka tarkoituksena olisi hallitusohjelman mukaisesti kannustaa hyvinvointialueita asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. Rahoituksen vähentäminen nimenomaan asukasperusteisesta osuudesta on arvioitu perustelluimmaksi, koska rahoitusmallissa asukasluvun vaikutus välittyy aluekohtaiseen rahoitukseen useiden eri määräytymistekijöiden kautta.

2. Hyte-kertoimen laskentatavan täsmentäminen kannustavammaksi (15 § ja asetus)

Sisäministeriö kannattaa esitystä, jonka tarkoituksena olisi täsmentää kertoimien laskentatapoja kannustavammaksi.

3. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen perusteella vuodesta 2026 kohdennettavaa rahoitusta ei otettaisi huomioon aluekohtaisissa siirtymätasauksissa (35 § 8 mom.)

Sisäministeriö tukee esitystä, jonka tarkoituksena on varmistaa kannusteet hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimiin kaikilla hyvinvointialueilla.

4. Kertaluontoiset säästöt siirtymätasauksista vuosina 2026 ja 2027 (35 § uusi 6 mom.) Esityksellä toteutettaisiin myös julkisen talouden suunnitelmassa linjatut siirtymätasauksia koskevat kertaluontoiset säästötoimenpiteet vuosille 2026 ja 2027

Julkisen talouden suunnitelmassa linjattujen valtiontaloudellisten säästöjen (15 milj. euroa vuonna 2026 ja 20 milj. euroa vuonna 2027) toteuttamiseksi siirtymätasauksia esitetään leikattavaksi kertaluonteisesti vuosina 2026 ja 2027. Sisäministeriö tukee esitystä, jonka tavoitteena olisi säästöjen toteuttaminen ilman että hyvinvointialueiden asukkaiden lakisääteisten palvelujen järjestämisen edellyttämä rahoitus vaarantuisi.

5. Lakisääteinen päivitys terveyden-, vanhusten- ja sosiaalihuollon laskennallisten kustannusten painotuksiin vuoden 2023 kustannustietojen perusteella (13 §)

Sisäministeriöllä ei ole lausuttavaa asiaan.

6. Aluekohtaisten terveyden-, vanhusten- ja sosiaalihuollon tarvekertoimien laskenta kahden vuoden tietojen perusteella (14 §)

Sisäministeriöllä ei ole lausuttavaa asiaan.

7. Pelastustoimen riskikertoimen tekijöiden ja niiden painokertoimien tarkistaminen (23 §)

Hyvinvointialueiden rahoitusmalli on tarveperusteinen. Sisäministeriö esittää pelastustoimen rahoituksen määräytymistekijöiden osalta riskikertoimen määräytymisperusteita päivitettäväksi vuoden 2026 alusta, jotta laskennallinen rahoitus vastaisi paremmin alueen todellista pelastustoimen palvelutarvetta.

Sisäministeriö on koonnut tiedot pelastuslaitoksilta usean ruudun alueelle sijoittuvista riskikohteista ja harjoitetusta toiminnasta tammi-helmikuun 2025 aikana. Esityksellä ei olisi vaikutusta valtiontalouteen, sillä hyvinvointialueiden saamaan valtion rahoituksen määrään ei esitetä muutoksia. Esityksellä on sen sijaan vaikutusta siihen, miten pelastustoimen laskennallinen rahoitus jakautuisi hyvinvointialueiden välillä.

Muutosesityksen mukaan eri riskikohteille ja harjoitetulle toiminnalle olisi jatkossa mahdollista säätää asetuksella erilaisia painokertoimia 1 ja 5 painokerrointen välillä riippuen kohteen tai toiminnan aiheuttamaa pelastustoimen palveluntarvetta määrittävistä riskeistä. Tätä koskeva tutkimushanke on käynnistynyt sisäministeriössä maaliskuun 2025 alussa. Hankkeen tulosten perusteella on mahdollista arvioida riskikertoimen laskennassa käytettäviä tekijöitä ja niiden painokertoimia tarkemmin.

Hyvinvointialueiden rahoituslain (617/2021) 23 §:n mukaan riskikertoimen tekijöistä ja niiden painokertoimista säädetään vähintään neljän vuoden välein. Koska edellisen kerran painotuksista on säädetty keväällä 2022 vuoden 2023 alusta voimaan tulleella lailla, painotukset on säädettävä viimeistään vuoden 2027 alusta lukien.

Muita huomioita lausunnolla olevasta esitysluonnoksesta

Sisäministeriö tuo esille, että myös sisäministeriö ja aluehallintovirasto tekevät vuosittaiset selvityksensä ja asiantuntija-arvionsa pelastustoimen palveluiden ja talouden tilasta. Näiden tietojen avulla voidaan arvioida palveluiden toteutumista hyvinvointialueilla. (HE, luku 2.6 Palveluiden toteutuminen hyvinvointialueilla)

Sisäministeriö tuo esille, että yhdessä valmistellun hallituksen esityksen sivulle 24 on jäänyt virhe, pelastustoimen laskennallinen rahoitus on vuonna 2025 yhteensä 580,5 miljoonaa euroa, ei 54 miljoonaa euroa.

Jaana Määttä
Sisäministeriö - Sisäministeriö, Pelastusosasto